

7: 1	I den babyloniske kungen Belsassars första regeringsår hade Daniel en dröm och såg en syn när han låg på sin bädd. Sedan skrev han ner drömmen och meddelade huvudinnehållet av den.		År 553 f. Kr. Daniel var ca 65 år. Här börjar den andra huvuddelen i Daniels bok. De sex första kapitlen är främst historiska, de sex övriga profetiska. Den första synen (7) täcker en längre tid, de övriga (8, 9 samt 10-12) fokuserar på kortare tidsavsnitt. Kap. 7 är det sista som är skrivet på arameiska. Daniel var en statsman vid det babyloniska hovet och hade därför en viktig uppgift att meddela folkets ledare den undervisning som synen gav om världens stormakter – mycket liknande Nebukanessars dröm i kap. 2.
7: 2	Daniel sade: Jag hade en syn om natten och såg hur himlens fyra vindar stormade fram mot det stora havet.	Upp 7:1	Uttrycket "jag såg" förekommer 10 gånger i kapitlet. Jfr det profetiska "skådade". Talet 4 representerar världen. Havet avbildar folket och vindarna världsmakterna. Hårda vindar representerar ofta något ont.
7: 3	Och fyra stora djur steg upp ur havet, det ena inte likt det andra.	Upp 13:1	Vi påminns om de fyra världsriken från kap. 2. Även i kap. 8 återkommer liknande beskrivningar. Djuren kom från havet – v. 17 säger ändå att motsvarande kungar ska uppstå på jorden. De kommer från folkhavet.
7: 4	Det första liknade ett lejon, men det hade vingar som en örn. Medan jag ännu betraktade det, rycktes vingarna av djuret och det restes upp från jorden så att det stod på två fötter som en människa, och det fick ett mänskligt hjärta.	1 Mos 10:8ff	Lejonet: vilddjurens kung, örnen: fåglarnas kung. Djuret kännetecknas av styrka och makt, men även av snabba erövringar. Babylon hade statyer av bevingade lejon. Jfr Nimrod, som skapade det första världsväldet. Nebukadnessars sinnessjukdom antyds, likaså hans återkomst med en mänskligare sinnelag.
7: 5	Sedan fick jag se ännu ett djur, det andra i ordningen. Det liknade en björn, och det reste sig på sin ena sida, och i gapet hade det tre revben mellan tänderna. Det fick befallningen: Stå upp och sluka mycket kött.		Det medisk-persiska riket hade Persien som sin mäktigare riksdel. Det hade erövrat tre riken: Lydien, Babylonien och Egypten. – B2000 anser att det andra djuret betecknade det mediska riket. Gud gav perserkungen Koresh stor framgång.
7: 6	Därefter fick jag se ett annat djur, som liknade en leopard, men på sidorna hade det fyra fågelvingar. Djuret hade fyra huvuden, och det fick stor makt.		Leoparden är mycket snabb. Det symboliserar det grekiska väldet under Alexander den store. Det tog honom bara 12 år att med 30 000 män erövra och skapa ett rike från Indien till Egypten. – B2000:s tolkning: perserriket. Fyra vingar betecknar snabbhet och överraskningsanfall. Alexander dog 33 år gammal år 323 och riket delades mellan hans fältherrar: Grekland (Antipater), Mindre Asien (Antigonos), Syrien, Babylonien och Persien (Seleuchos) och Egypten (Ptolemaios).
7: 7	Sedan fick jag i min syn om natten se ett fjärde djur, mycket förskräckligt, fruktansvärt och starkt. Det hade stora tänder av järn, det uppslukade och krossade, och det som blev kvar trampade det under fötterna. Det var olikt alla de tidigare djuren och hade tio horn.		Ingen direkt koppling till något känt djur – romarriket var ännu inte känt. Järn ingår också i Nebukadnessars dröm. Romarriket ersatte det grekiska och kännetecknades av rå styrka. – B2000:s tolkning: Alexander den stores rike. Man tolkar rikena så för att få dem att passa in i tanken att dessa riken är historia när boken skrevs: på 100-talet f.Kr. Horn betecknar styrka, jfr v. 24.

7: 8	Men medan jag såg på hornen fick jag se hur ett annat horn sköt upp mellan dem, ett litet horn som stötte bort tre av de förra hornen. Det hornet hade ögon som liknade människoögon och en mun som talade skrytsamt.	Upp 13:5–8 Upp 17:11–14	Tre skeden av det fjärde riket: 1) vilddjuret självt, 2) dess tio horn, 3) det lilla hornet. De tidigare djuren hade gått under efter en tid, så inte det fjärde. En förändring skedde: det lilla hornet tog över. Kännetecken: ögon, mun: mänsklig intelligens och vaksamhet, samt hädelse mot Gud och förföljelse av Guds folk. B2000: Det lilla hornet representerar Antiochus IV Epifanes.
7: 9	Medan jag såg på djuret sattes troner fram, och den Gamle av dagar satte sig ner. Hans kläder var snövita och håret på hans huvud var som ren ull. Hans tron var av eldslågor och hjulen på den var av flammande eld.	Upp 1:14 Hes 1:15–28	Domen kommer – klimax efter att alla riken har fallit. Den ovanliga titeln står i kontrast till de föränderliga världarikena. I GT beskriver eld, moln och rök “Herrens härlighet”.
7: 10	En ström av eld flöt ut från honom. Tusen gånger tusen tjänade honom och tio tusen gånger tio tusen stod inför honom. Han satte sig ner för att döma och böcker öppnades.	Upp 5:11 Upp 20:12	Guds böcker: 1. “Familjeboken”, med namnen på alla Guds barn. 2. Andra böcker: allt har antecknats som har skett genom tiderna. Domen sker inte godtyckligt, utan med klara bevis.
7: 11	Sedan fortsatte jag att se, för de skrytsamma ords skull som hornet talade. Medan jag såg blev djuret dödat, och kroppen förstördes och kastades i den brinnande elden.		Hornet, maktutövaren, talade hädiskt och fick nu sitt straff: helvetet.
7: 12	De övriga djuren miste också sin makt. Deras livstid var bestämd till tid och stund.		De andra världena har tidigare kommit till sitt slut.
7: 13	I min syn om natten såg jag, och se, en som liknade en människoson kom med himlens skyar, och han närmade sig den Gamle och fördes fram inför honom.	Matt 26:64	Jesus tillämpar Daniels utsaga på sig själv. 1. Liknade en människoson: Jesus blev en människa, dock utan synd. Han var inte ett djur som världsmakten. 2. Med himlens skyar: inte från havet, inte från jorden.
7: 14	Åt honom gavs makt och ära och rike, och alla folk och stammar och språk måste tjäna honom. Hans välde är ett evigt välde som inte skall ta slut, och hans rike skall inte förstöras.	Matt 28:18 Upp 1:7	3. Åt honom gavs all makt. 4. Alla ska se och ära honom, Fil 2:10f.
7: 15	Då kände jag, Daniel, att min ande blev orolig i mig, och den syn jag hade haft skrämde mig.		Profeterna var inte robotar, de hade känslor och upplevde starkt det budskap som de förmedlade.
7: 16	Jag gick fram till en av dem som stod där och bad honom om en tillförlitlig förklaring på allt detta, och han gav mig denna uttydning:		Utifrån Nebukandessars dröm kunde Daniel kanske ha gissat innebörden av sin syn, men ville ha exakt tolkning.
7: 17	"De fyra stora djuren betyder att fyra kungar skall uppstå på jorden.		Fyra kungar avser fyra riken, kungadömen. Jfr Dan 2:36–43.
7: 18	Men den Högstes heliga skall ta emot riket och behålla det för evig tid, ja, i evigheters evighet."	Dan 2.44	Samma grundtanke som i Dan 2: Guds rike är det enda som består.

<p>7: 19 Därefter vill jag ha en tillförlitlig förklaring till det fjärde djuret som var olikt alla de andra, det som var så förskräckligt och som hade tänder av järn och klor av koppar och som uppslukade och krossade och sedan trampade det som återstod under fötterna.</p>	<p>Dan 2:44</p>	<p>Det fjärde riket ingav större skräck än de andra. Enligt Nebukadnessars dröm är det i detta rikets dagar som Jesus är verksam. Detta visar entydigt att tolkningen måste vara romarriket.</p>
<p>7: 20 Likaså ville jag ha förklaring till de tio hornen på dess huvud och till det nya hornet som sköt upp senare och för vilket tre andra horn föll av och som hade ögon och en mun som talade skrytsamt och såg större ut än de övriga.</p>		<p>Det fjärde riket innehöll också nya inslag, som inte fanns med i Nebukadnessars dröm.</p>
<p>7: 21 Det hornet hade jag också sett föra krig mot de heliga och besegra dem,</p>	<p>Upp 11:7 Upp 13:5–7</p>	<p>Jesus talade om den yttersta tidens vedermöda som en så svår tid, att ingen skulle bli frälst om inte Gud förkortade tiden, Mark 13:22.</p>
<p>7: 22 till dess att den Gamle kom och domen föll till förmån för den Högstes heliga och tiden var inne då de heliga fick ta riket i besittning.</p>		
<p>7: 23 Då svarade han: "Det fjärde djuret betyder att ett fjärde rike skall uppstå på jorden, ett som är olikt alla de andra rikena. Det skall uppsluka hela jorden och trampa ner och krossa den.</p>		<p>Detta rike är olikt de andra. I det rikets dagar kommer den andliga makten att alliera sig med den världsliga för att föra krig mot Kristi kyrka.</p>
<p>7: 24 De tio hornen betyder att tio kungar skall uppstå i det riket, och efter dem skall en annan uppstå som skall vara olik de förra och som skall slå ner tre kungar.</p>		<p>Tolkningen av de tio kungarna och det lilla hornet är inte lätt. De tio hornen kan betyda, att det efter romarrikets fall uppträder en rad nya stater. Uppkomsten är annorlunda: det kan antyda att han inte är en världslig regent, men hans verksamhet sammanfaller i stor utsträckning med det världsliga väldet, som representeras av det fjärde djuret.</p>
<p>7: 25 Denne skall tala mot den Högste och ansätta den Högstes heliga. Han skall sätta sig i sinnet att förändra heliga tider och lagar, och de skall ges i hans hand under en tid och tider och en halv tid.</p>	<p>2 Tess 2:3f Upp 12:6,14 Upp 13:5</p>	<p>Paulus talar om "laglöshetens människa, fördärvets man" som föreger sig vara Gud. 3,5 år = 42 månader = 1 260 dagar. 3,5 = hälften av 7, förbundetstallet. GT:s förebild för Antikrist var Antichus IV Epifanes. Han ställde upp "förödelsens styggelse" i Jerusalems tempel under ungefär denna tid. Jesus var verksam 3,5 år. Upp. kallar motsvarande tid hedningarnas tid.</p>
<p>7: 26 Men dom skall hållas, och hans välde skall tas ifrån honom och han skall fördärvas och förgöras i grund.</p>		
<p>7: 27 Men riket, makten och väldet över alla rikena under himlen skall ges åt det folk som är den Högstes heliga. Hans rike är ett evigt rike, och alla välden skall tjäna och lyda det."</p>	<p>Upp 1:6 Upp 22:5</p>	<p>Kristi kyrka segrar trots allt.</p>

7: 28	Här slutar drömmen. Men jag, Daniel, fylldes av många oroliga tankar och färgen vek bort från mitt ansikte. Men drömmen bevarade jag i mitt hjärta.		Jfr Maria, som begrundade allt som hände henne i sitt hjärta. Här slutar den arameiska delen av boken.
8: 1	I kung Belsassars tredje regeringsår* såg jag, Daniel, en syn efter den jag först hade sett.		År 551 f. Kr., alltså två år efter synen i kap. 7.
8: 2	När jag betraktade denna syn såg jag mig själv i Susans borg i hövdingdömet Elam. I min syn såg jag att jag var vid floden Ulai.	1 Mos 14:1	Susan var ursprungligen huvudstad i Elam och kom under 600-talet f. Kr. under mederna, sedan under perserna. Den omtalas som kung Xerxes' huvudstad i Esters bok (Xerxes I regerade 486–465 f. Kr. Befolkningen deporterades delvis till Samarien på 600-talet och en del israeliter fördes till Elam (jfr. Esra 4:9 och Ester).
8: 3	När jag såg upp fick jag se en bagge med två horn stå framför floden. Båda hornen var höga, men det ena var högre än det andra, och det som var högre sköt upp sist.		Synen fokuserar på två djur, paralleller till två av dem som presenteras i kap. 7. Baggen betecknar Medien-Persien (v. 20). Medien hade tidigare kommit till makt, men Persien blev namnkunnigare. Koresh tog makten ca 550 f. Kr. och skapade dubbelmonarkin.
8: 4	Jag såg baggen stöta med hornen västerut, norrut och söderut, och inget djur kunde stå honom emot och ingen kunde rädda något ur hans våld. Han for fram som han ville och blev mäktig.		Det persiska väldet utbreddes med lätthet norrut genom nuvarande Irak, västerut till Palestina och Mindre Asien (nutida Turkiet), och söderut mot Egypten.
8: 5	När jag funderade på detta, se, då kom en bock västerifrån. Han hade ett väldigt horn i pannan och gick fram över hela jorden, dock utan att röra vid marken.	8:21	Alexander den store var kung av Macedonien 336–323 f. Kr. och utbredde sitt rike med väldig fart mot öster och söder.
8: 6	Han närmade sig baggen med de båda hornen, den som jag hade sett stå framför floden, och han sprang emot honom i raseri.		Alexander attackerade Persien och gick med 40 000 man över Hellesponte år 334 f. Kr. Följande år utkämpades slaget vid Issos och därefter drog han ned till Egypten.
8: 7	Jag såg honom komma ända inpå baggen och rasande störta sig över honom, och han stängade baggen och krossade hans båda horn, så att baggen inte hade någon kraft att stå emot honom. Sedan slog han honom till marken och trampade på honom. Det fanns ingen som kunde rädda baggen ur hans våld.		År 331 vann A. ett annat stort slag vid Gaugamela i norra Babylonien. Sedan fortsatte han i nuvarande Afghanistan och erövrade länderna ända till Indien. Alexanders erövringståg saknar motstycke i historien.
8: 8	Bocken blev mycket mäktig. Men när han var som starkast brast det stora hornet sönder och fyra andra stora horn kom upp i dess ställe, riktade åt himlens fyra väderstreck.		Alexander den stores rike delades mellan hans generaler, som kallades diadoker (efterföljare). Dels avser man dem som direkt tog över, dels någon av deras mera namnkunniga efterträdare. De viktigaste statsbildningarna blev seleukidernas Syrien och ptolemeernas Egypten. Övriga riken var Grekland eller Makedonien (Antipater, senare Kassander) och Trakien eller Mindre Asien (Antigonos, senare Lysimachos).
8: 9	Från ett av dem sköt ett nytt litet horn ut, som växte till kraftigt mot söder och öster och mot 'det härliga landet.'		Här introduceras kärnan i hela kapitlet: beskrivningen av "Gamla Testamentets Antikrist": Antiochus IV Epifanes (175–164 f.Kr.). Han var den åttonde kungen efter Seleucus. Han förde framgångsrika krig mot Egypten och Persien, och ägnade särskild uppmärksamhet åt Palestina.

8: 10	Det växte ända upp till himlens härskara och kastade några av denna härskara och av stjärnorna ner till jorden och trampade på dem.	1 Mack 1	Efter seger över Egypten 168 f. Kr. kom Antiochus härjande till Palestina. Han igångsatte en blodig förföljelse av judarna, och det uppges att över 100 000 människor mördades.
8: 11	Till och med mot härskarans furste företog det sig stora ting och tog bort ifrån honom det dagliga offret, och platsen där hans helgedom stod förstördes.	Dan 11:31, Matt 24:15 4 Mos 28:3ff	Antiochus plundrade Jerusalems tempel och insatte ett Zeusaltare i det allra heligaste. Han framställde sig som jämlik med "härskarans furste", Gud själv. Genom att upphäva det dagliga offret, där man prisade Gud som folkets kung, intog han Guds plats.
8: 12	Tillsammans med det dagliga offret blev en härskara prigsiven för överträdelsens skull. Och hornet slog ner sanningen till jorden och hade framgång i vad det företog sig.	1 Mack 1:44-49	Antiochus förbjöd omskärelsen, byggde altaren och tempel åt avgudarna, offrade svinkött, brände Mose lag och belade överträdelser med dödsstraff. Det måste ha varit fruktansvärt att se att Gud tillät så mycket ont och lät Antiochus ha framgång.
8: 13	Sedan hörde jag en av de heliga tala, och en annan helig frågade den som talade: "Hur lång tid avser synen rörande det dagliga offret och det förödande avfallet som gör att både helgedomen och härskara förtrampas?"		Gud hade bestämt hur länge denna fruktansvärda tid skulle pågå. Svaret är hemlighetsfullt och har berett bibeltolkarna stora problem. En del har läst svaret bokstavligt, medan andra har konstaterat att det inte går att läsa så, utan måste förstås symboliskt.
8: 14	Då svarade han mig: "Tvåtusentrehundra kvällar och morgnar, sedan skall helgedomen renas och återställas."	Matt 24:22	2 300 dygn motsvarar ca 6,3 år. Enligt dem som ser talet bokstavligt skulle tiden avse tiden från det att templet skändades tills det befriades. Symboliskt kan talet framställas som en av Gud bestämd exakt tid, som är mindre än en full period av gudomlig dom. 7 står nämligen ofta för Guds handlande med världen. Att den är mindre än den fulla tiden kan jämföras med Jesu ord att den yttersta tiden ska förkortas.
8: 15	När jag, Daniel, hade sett denna syn och försökte förstå den, fick jag se en gestalt som såg ut som en man stå framför mig.		Som i kap. 7 får vi nu en förklaring till synen. Daniel förstår troligen huvuddragen i synen, men vill veta mera.
8: 16	Och mitt över Ulai hörde jag rösten av en människa som ropade: "Gabriel, uttyd synen för honom!"	Luk 1:19, 26	I Daniel är det första gången som änglar namnges. Gabriel betyder "Guds man". Han kommer också med budskapet till Sakarias och Maria.
8: 17	Då kom han nära platsen där jag stod, men jag blev förskräckt när han kom, och jag föll ner på mitt ansikte. Han sade till mig: "Ge akt på detta, du människobarn, ty synen syftar på ändens tid."		Daniel, den store statsmannen, blir förskräckt inför ängeln och hans budskap. Daniel kunde knappast ha tänkt ut annat än att budskapet handlade om riken i en nära framtid, men nu får han veta att händelserna symboliserar den yttersta tidens svåra händelser innan Gud gör ett slut på tiden.
8: 18	Medan han talade med mig, föll jag bedövad ner med mitt ansikte mot jorden. Men han rörde vid mig och reste mig upp igen.		Daniel svimmar troligen av den starka upplevelsen men får nya krafter för att kunna höra resten av uttolkningen.
8: 19	Därefter sade han: "Jag skall låta dig veta vad som skall ske när det lider mot slutet av vreden, för detta syftar på ändens tid.		När Daniel ser sin syn är judarna i exil i Babylonien till följd av sin olydnad mot Gud. Nu får Daniel veta, att det kommer en ny tid när Gud måste låta sin vrede drabba folket för deras ogudaktighet.
8: 20	Baggen som du såg, han med de två hornen, betyder Mediens och Persiens kungar.		Gud använder de jordiska härskarna för sina syften.
8: 21	Men den raggiga bocken är Javans kung, och det stora hornet mellan hans ögon är den förste kungen.		Javan är det österländska namnet på Grekland. Det stora hornet symboliserar Alexander den store.

8: 22		Men att det brast sönder och att fyra andra uppstod i stället, det betyder att fyra riknen skall uppstå av hans folk, men hans kraft skall de inte ha.	Åter får vi en framställning av hur Alexanders rike delades mellan hans generaler.
8: 23		Vid slutet av deras välde, när överträdarna har fyllt sina mått, skall en fräck och illasinnad kung uppstå.	Antiochus IV Epifanes kommer att bli en symbol för den yttersta tidens Antikrist, som fullbordar profetian i andlig betydelse. Tidvis går det profetiska budskapet utöver den närmaste historiska tolkningen.
8: 24	Matt 24:24, 2 Tess 2:9f	Han skall bli stor i kraft, men inte genom egen styrka. Han skall åstadkomma så stort fördärv att man måste förundra sig, och han skall lyckas i allt han gör. Han skall fördärva mäktiga män, och även det heliga folket.	Gud tillåter Antiochus/Antikrist att ta makten och på det sättet utföra Guds dom över det ogudaktiga folket. Men den drivande kraften kommer genom Satan. Den siste Antikrist kommer att göra ännu större skada än den förste, som bara härjade till det yttre. Antikrist skall fördärva tron och vara en andlig mördare.
8: 25	1 Mack 6:12f, 2 Tess 2:8	Genom sin klokhet skall han lyckas väl med sitt svek. Han skall anse sig själv överlägsen, och han skall fördärva många mitt i deras trygghet. Ja, han skall sätta sig upp mot furstarnas Furste, men han skall krossas utan hjälp av människohand.	De lutherska reformatörerna såg påvedömet som fullbordan av utsagorna i 2 Tess 2, när påven fördömde rättfärdiggörelsen genom tron. Numera har påven också förklarats ofelbar när han talar "ex chatedra". Antiochus dog plötsligt år 164 f.Kr, av sorg och skam över det onda han hade gjort. Också Antikrist skall störtas av Gud själv.
8: 26		Synen om kvällar och morgnar, som det talats om här, är sann. Men göm du synen, för den syftar på en avlägsen framtid."	Daniel skulle försegla den skrift han gjorde sina anteckningar i. Denna profetia blev en tröst för judarna under förföljelserna och så har den också blivit en tröst för kristna.
8: 27		Men jag, Daniel, blev kraftlös och låg sjuk en tid. Sedan steg jag upp och utförde min tjänst hos kungen. Synen förundrade mig, men ingen förstod den.	Dete är inte att undra på att denna väldiga upplevelse gjorde Daniel sjuk. Sedan fortsatte han sin tjänst hos Belsassar. Betydelsen av synen blev klarare först långt senare, och fortfarande är det skäl att studera den för kommande tider. Grundbudskapet är, att ingen fiende, hur stark han än syns vara, kan utgöra ett verkligt hot för Guds folk, eftersom det är Gud som har den yttersta makten.
9: 1		I Ahasveros son Darejaves första regeringsår* - han som var av medisk släkt men som hade blivit upphöjd till kung över kaldeernas rike -	Året var 539 f.Kr. Notboken till B2000 säger: "Uppgiften hänför sig till den ohistoriske 'medern Dareios'; se 5:31 med not. Perserkungen Dareios I var far till Xerxes I; se not till Est 1:1 och jfr Esr 4:5f." Enligt detta är hela framställningen i Daniel felaktig: Xerxes I regerade 486–465 f.Kr, och anses vara den samme som i Esters bok kallas Ahasveros. Problemet är att man inte har kunnat identifiera någon Darejaves (Darius) vid denna tidpunkt. Enligt 6:28, där man kan översätta "Darejaves regering, det vill säga under persern Koresh regering", antar många att det handlar om ett annat namn på Koresh.
9: 2	Jer 25:11–12, 29:10	i hans första regeringsår kom jag, Daniel, att i skrifterna lägga märke till det antal år som enligt Herrens ord till profeten Jeremia skulle fullbordas angående Jerusalems ödeläggelse, nämligen sjuttio år.	"Skrifterna" är profeten Jeremias bok, vilket är anmärkningsvärt, eftersom Jeremias verksamhet sammanföll med förra delen av Daniels liv och de syner som beskrivs i kap. 1–3. Daniel och hans kamrater fördes till Babel 605 f.Kr. och nu hade snart 70 år gått. Babyloniens välde var slut, som Jeremia hade sagt. Daniel är nu ca 80 år gammal. Talet 70 har en stark symbolisk betydelse för "jordens folk".

9: 3	Jag vände då mitt ansikte till Herren Gud med ivrig bön och åkallan och fastade i säck och aska.		Att klä sig i säcktyg och strö aska över sitt huvud var en symbolhandling som uttryckte den djupaste sorg och medvetande om hans egen ovärdighet. Bönen är en ödmjuk mans bön till världens härskare. Bönen gäller nåd, inte en rättvis behandling.
9: 4	Jag bad till HERREN, min Gud, och bekände: "O Herre, du store Gud som inger fruktan, du som bevarar förbund och nåd mot dem som älskar dig och håller dina bud.	2 Mos 20:5f, 5 Mos 7:8f	Mycket av innehållet i Daniels bön anknyter till Moses löften och varningar i 5 Mos. Daniel riktar nu sin bön till "HERREN", GT:s frälsarnamn.
9: 5	Vi har syndat och gjort orätt, varit ogudaktiga och upproriska. Vi har vänt oss bort från dina bud och föreskrifter.		Daniel kunde själv inte bli anklagad för något orätt, men har innesluter sig själv i syndabekännelsen. Syndat = missat Guds uppställda mål. Gjort orätt = ådragit oss skuld, satt oss under Guds dom. Ogudaktiga och upproriska = ett ondskefullt och medvetet uppror mot profeterna, när de frambar Guds ord.
9: 6	Vi har inte lyssnat till dina tjänare profeterna, som talade i ditt namn till våra kungar, furstar och fäder och till allt folket i landet.		Bekännelsen överblickar de många århundraden när profeterna utan resultat påminde om Moses varningar. Tänk om vårt lands ledare skulle bära folkets synder på ett lika ödmjukt sätt!
9: 7	Du, Herre, är rättfärdig, men vi har dragit skam över oss. Så är det i dag med Juda män och Jerusalems invånare och hela Israel, både de som bor nära och de som bor långt borta i alla andra länder, dit du har fördrivit dem därför att de var trolösa mot dig.		Bönen innehåller ingen anklagelse: Gud hade rätt att straffa sitt folk och det skedde genom Babylon. Det kunde ha funnits orsak att klaga över det fruktansvärda som hade övergått Daniel och hans folk. Men inget gnäll eller någon bitterhet kan skönjas. Gud är rättfärdig, och det som hänt var en fullständig konsekvens av hans ord.
9: 8	Ja, Herre, vi med våra kungar, furstar och fäder måste gömma våra ansikten i skam därför att vi har syndat mot dig.		Åter kan vi påminna oss Daniels upphöjda situation och hans oförvitlighet i sin tjänst – men han gömmer sitt ansikte i skam för sin egen synd.
9: 9	Men hos Herren, vår Gud, finns barmhärtighet och förlåtelse. Vi var upproriska mot honom		Det enda som kan skydda folket mot Guds hårda dom är hans nåd och barmhärtighet, det finns ingen möjlighet att hänvisa till några egna förtjänster.
9: 10	och lydde inte HERRENS, vår Guds, röst. Vi vandrade inte efter de lagar som han förelade oss genom sina tjänare profeterna.	5 Mos 28:15ff	En upprepning av syndabekännelsen följer.
9: 11	Hela Israel överträdde din lag och vek av utan att höra din röst. Därför utgöts också över oss den förbannelse och den ed som står skriven i Guds tjänare Mose lag. Vi hade ju syndat mot honom.		Jfr 3 Mos 26:26–39 och 5 Mos 28:15–68.
9: 12	Han höll sina ord som han hade talat mot oss och mot våra domare som dömde oss. Han lät en så stor olycka komma över oss att något liknande det som nu skett i Jerusalem inte har hänt någon annanstans under himlen.	5 Mos 28:53; jfr Jer 19:9; Klag 2:20; 4:10	Gud uppsköt sin straffdom i många århundraden för att ge folket tid till bättring, och sände den ena profeten efter den andra för att påminna om Guds ord. Men det blev inget resultat. Daniel är förtrogen med den ödeläggelse som drabbat Jerusalem.
9: 13	I enlighet med det som står skrivet i Mose lag kom all denna olycka över oss. Men ändå sökte vi inte blidka HERREN, vår Gud, genom att vända om från våra missgärningar och ge akt på din sanning.	5 Mos 28:36, 49, 64	Bönen tycks stiga allt kraftigare och Daniel blir allt ivrigare. Det är ingen i förväg preparerad bön; bönen stiger ur hjärtedjupet.

<p>9: 14 Därför vakade HERREN över olyckan och lät den drabba oss, ty HERREN, vår Gud, är rättfärdig i alla de gärningar han gör. Men vi hörde inte hans röst.</p>	<p>Vilken kontrast mot allt klagande och alla ursäkter för våra synder i dag! Jämför med de vanliga reaktionerna på de stora katastroferna, där man inte ser någon orsak till att Gud skulle straffa synden. Det som har hänt är helt unikt: aldrig har Gud utvalt ett egendomsfolk, aldrig har han straffat sitt folk så hårt som när Jerusalem förstördes. Trots detta erkänner Daniel att Gud är rättfärdig.</p>
<p>9: 15 Och nu, Herre, vår Gud, du som förde ditt folk ut ur Egyptens land med stark hand och så gjorde dig ett namn som är detsamma än i dag: Vi har syndat, vi har varit ogudaktiga.</p>	<p>Efter detta erkännande stegras syndabekännelsen. Guds folk kan inte ursäkta sin synd, den måste bekännas.</p>
<p>9: 16 Men Herre, för all din rättfärdighets skull, vänd din vrede och förbittring från din stad Jerusalem, ditt heliga berg. På grund av våra synder och våra fäders missgärningar har Jerusalem och ditt folk blivit till smälek för alla som bor omkring oss.</p>	<p>Gud har visat sig vara rättfärdig, när hans folk var orättfärdigt. Han var långmodig och lät länge bli att straffa. Men när straffdomen kom, var den hård. Många gånger hade profeterna bett att Guds fiender inte skulle få triumfera genom att Gud straffar sitt folk, men nu hade de gjort det, med all rätt. Jerusalem hade varit platsen där folket offrade för sin synd, tillbad och prisade Gud, och där Gud mötte folket med sin förlåtelse. Nu hade det blivit en plats för smädelser och hån av Gud.</p>
<p>9: 17 Hör nu, du vår Gud, din tjänares bön och åkallan och låt ditt ansikte lysa över din ödelagda helgedom för Herrens skull.</p>	<p>Upprättelsen av templet var det främsta föremålet för Daniels bön, eftersom det var symbolen för Guds folks utkorelse.</p>
<p>9: 18 Böj, min Gud, ditt öra till oss och hör. Öppna dina ögon och se vilken förödelse som har drabbat oss, och se till staden som är uppkallad efter ditt namn. Ty det är inte på grund av vår rättfärdighet utan på grund av din stora barmhärtighet som vi kommer inför dig med våra böner.</p>	<p>9:24 Här ser vi höjdpunkten i en rätt bön, en bön i Jesu namn: den framförs inte i eget namn, utan i förlitande på Guds barmhärtighet. Vi ser av kapitlets slut att den enda rättfärdigheten som håller måttet är Kristi rättfärdighet.</p>
<p>9: 19 O Herre, hör, Herre, förlåt! Herre, lyssna och utför ditt verk utan att dröja - för din egen skull, min Gud, ty din stad och ditt folk är uppkallade efter ditt namn."</p>	<p>5 Mos 7:7; 5 Mos 30:1-3 Åter en gång hänvisar Daniel till Guds egen sak, inte till sin egen rättfärdighet. Israels folk hade inte något att berömma sig av själva, utan utkorelsen hade skett av nåd. Genom profeterna har ju Gud lovat att höra folkets böner och upprätta det.</p>
<p>9: 20 Medan jag ännu talade och bad och bekände min egen och mitt folk Israels synd och inför HERREN, min Gud, bar fram min förbön för min Guds heliga berg -</p>	<p>Jes 65:24 Gud svarar på bönen redan innan Daniel har bett färdigt.</p>
<p>9: 21 medan jag alltså ännu talade i min bön - kom Gabriel till mig i flygande hast, den man som jag förut hade sett i min syn. Han rörde vid mig, och det var vid tiden för kvällsoffret.</p>	<p>Gabriel kan ha visat sig i en syn eller i verkligheten. Att han rörde vid Daniel talar för det senare. Tiden för kvällsoffret var ungefär vid solnedgången.</p>
<p>9: 22 Han undervisade mig och sade till mig: "Daniel, jag är utsänd för att ge dig insikt och förstånd.</p>	<p>Daniels bön blev i första hand besvarad med en ny och svårfattlig uppenbarelse. Denna förutsägelse innehåller något ytterst viktigt, även om den inte direkt anknyter till de sjuttio årens exil i Babylon.</p>
<p>9: 23 Redan när du började be gick ordet ut och jag har kommit för att ge dig besked, för du är högt älskad. Så ge akt på ordet och förstå synen:</p>	<p>Att Daniel får veta att han är högt älskad är ägnat att ytterligare understryka vikten av de ord som han nu ska få höra.</p>

<p>9: 24 Sjuttio veckor är bestämda över ditt folk och över din heliga stad för att göra slut på överträdelse, försegla synder, försona skuld, föra fram en evig rättfärdighet, fullborda syn och profetia och smörja den Allraheligaste.</p>	<p>Rom 3:21; Apg 3:18, Ef 1:10; Ps 45:8, Luk 4:18, Apg 4:38</p>	<p>Ordagrant: "sjuttio sjuor". Se skild utredning om tolkning av avsnittet.</p> <p>Tre negativa händelser:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. göra slut på överträdelse 2. försegla synder 3. försona skuld <p>och tre positiva:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. föra fram en evig rättfärdighet 5. fullborda syn och profetia 6. smörja den Allraheligaste.
<p>9: 25 Vet därför och förstå: Från den tid då ordet gick ut att Jerusalem skulle återställas och byggas upp till dess den Smorde Fursten kommer, skall det gå sju veckor och sextiotvå veckor. Gator och vallgravar skall på nytt byggas upp, trots tider av svårigheter.</p>		<p>Det är svårt att förstå detta "ord" som något annat än <i>Koresh edikt</i> från 538 f.Kr. Den Smorde kan inte avse Antiochus, utan gäller Messias.</p>
<p>9: 26 Men efter de sextiotvå veckorna skall den Smorde förgöras, helt utblottad. Och staden och helgedomen skall förstöras av folket till en furste som kommer. Men slutet kommer som en störtflod. Intill änden skall det råda krig. Förödelse är fast beslutet.</p>	<p>Jes 53, Matt 24:15f, 29ff</p>	<p>Helt utblottad, ordagrant: "och ingenting är åt honom". Förstörelsen står som tecken för den yttersta tiden – i första hand Jerusalems tredje hemsökelse under Titus år 70 e.Kr, som förebildas av Antiochus Epifanes. Detta är igen ett tecken inför den slutliga förödelsern innan Jesus kommer tillbaka.</p>
<p>9: 27 Han skall stadfästa förbundet med de många under en vecka, och mitt i veckan skall han avskaffa slaktoffer och matoffer. Och på styggelsers vinge skall förödaren komma, till dess att förstöring och oryggligt beslutad straffdom utgjuts över förödaren."</p>	<p>Hebr 9:12</p>	<p>Versen har tolkats (och misstolkats) på många sätt. Utifrån principen att låta Skrift tolka Skrift har vi följande fakta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - förbundet som stadfästs är det "Nya Testamentet" - offren avskaffades när Jesus dog på korset som ett evigt offer - förödelsern skall tillta ända tills Jesus kommer tillbaka.
<p>10: 1 I den persiske kungen Koresh tredje regeringsår* fick Daniel, som också kallades Beltesassar, en uppenbarelse. Den uppenbarelsen är sann och gäller en stor vedermöda. Han gav akt på ordet och fick insikt om synen.</p>	<p>Esra 1:1</p>	<p>Kapitel 10 är ett "preludium" till den fjärde och mest omfattande synen som Daniel ser, och som beskrivs i kapitlen 10–12. Det sägs klart att Gud gav Daniel hans uppenbarelse. Kapitlet är svårt att förstå, men det ger en antydning om de väldiga andemakter som strider om våra själar. Tidpunkten anges till 537 f.Kr. Detta händer alltså två år efter att Koresh utfärdat sitt edikt om att judarna ska få återvända till sitt land. Daniel var nu ca 85 år, och hade kanske inte krafter att resa till Jerusalem, eller så valde han att tjäna dem som var kvar av judarna som regeringstjänsteman.</p>
<p>10: 2 Jag, Daniel, hade då gått och sört i tre veckors tid.</p>	<p>Esra 3:4–6; 4:4–5</p>	<p>Efter återkomsten till Jerusalem byggde man upp Guds altare under ett halvt år och återinförde offertjänsten. Man lade grunden till templet, men hindrades sedan att fortsätta. Sannolikt var det detta som gav Daniel sorg. Den var tiden för påskfirandet, som inte kunde hållas som Gud hade föreskrivit.</p>
<p>10: 3 Jag åt ingen god mat. Kött och vin kom inte i min mun, och jag smorde inte heller min kropp med olja förrän de tre veckorna hade gått.</p>		<p>Fastan och avhållsamheten var ett tecken på sorg, men också på ödmjukhet. Hans eget välbefinnande var mindre viktigt, nu lade han fram sitt folk i bön inför Gud.</p>
<p>10: 4 På den tjugofjärde dagen i första månaden var jag vid stranden av den stora floden Hiddekel.</p>		<p>Floden var Tigris och tidpunkten var april.</p>

10: 5	När jag såg upp fick jag se en man stå där, klädd i linnekläder. Han hade ett bälte av guld från Ufas kring sina höfter.		Linnet är symbol för rättfärdighet, guld för helighet.
10: 6	Hans kropp tycktes vara av krysolit, hans ansikte var som en blix, hans ögon som eldsfacklor och hans armar och fötter som glänsande koppar. Ljudet av hans tal var som ett väldigt dån.	Hes 1:26–28, Upp 1:13–15	Synen var fruktansvärd – inte att undra på att Daniel blev förskräckt. Vem var mannen? a) En ängel, kanske Gabriel? Varför kallades han då inte vid namn? Och varför sägs han i 11:1 ha skyddat Mikael? b) Likheten med Hesekiels och Johannes syner är påfallande. Det var Guds Son själv.
10: 7	Jag, Daniel, var den ende som såg synen. De män som var med mig såg den inte, men stor förskräckelse föll över dem, så att de flydde och gömde sig.		Vi vet inte vilka som var med Daniel, men de såg inte synen. De upplevde något liknande som Paulus följeslagare på Damaskusvägen (Apg 9:7). Möjligen var de hedningar, medlemmar av hovet. De fick ett vittnesbörd som de förstod att inte var av denna världen.
10: 8	Jag blev ensam kvar, och när jag såg den stora synen försvann all min kraft. Färgen vek från mitt ansikte så att det blev dödsblekt, och jag hade ingen kraft kvar.	Jes 6:5	Daniel själv var luttrad man, erkänt stor och rättfärdig, men inför den himmelska synen var han en svag syndare. Han upplevde en ännu större förskräckelse än profeten Jesaja när han såg Gud på sin tron. Den hebreiska texten antyder att Daniels ansikte förvreds.
10: 9	Då hörde jag ljudet av hans tal, och när jag hörde det föll jag bedövd ner med mitt ansikte mot jorden.		Rösten var det som slutligen gav den största chocken.
10: 10	Då rörde en hand vid mig och hjälpte mig upp på mina darrande knän och händer.		Gud finner inte något särskilt behag i att skrämman människor. Nu kommer han i stället med sin barmhärtiga kärlek och ger den svage kraft.
10: 11	Sedan sade han till mig: "Daniel, du högt älskade man, ge akt på de ord som jag vill tala till dig och res dig upp på dina fötter, ty jag har nu blivit sänd till dig." När han sade detta till mig reste jag mig bävande upp.		Daniel får ännu en påminnelse om Guds kärlek och sin speciella ställning som Guds redskap. Genom det gudomliga tilltalet får han stegvis kraft att resa sig, först på sina knän, sedan till stående.
10: 12	Han sade till mig: "Frukta inte, Daniel, ty redan från första dagen när du vände ditt hjärta till att förstå och ödmjuka dig inför din Gud, har dina ord varit hörda, och jag har nu kommit för dina ords skull.		Daniel har nu mognat att höra det starka budskapet som kommer i de följande kapitlen. Hans bön för sitt folk har besvarats. Men först måste han höra om vilken väldig strid det handlar om.
10: 13	Fursten över Persiens rike stod emot mig under tjugo dagar. Då kom Mikael, en av de förnämsta furstarna, till min hjälp, och jag blev kvar där hos Persiens kungar.	Ef 6:12; Joh 12:31	Den värld som beskrivs här är vanligen osynlig för mänskliga ögon. Satan har haft en agent i det persiska hovet, en ond ängel som kallas "fursten över Persiens rike". Trots det goda som Koresh hade gjort Guds folk, lyckades djävulen få igenom mycket ont. Men ärkeängeln Mikael hjälpte den Ängel som talade med Daniel så att stridslyckan vände.
10: 14	Men nu har jag kommit för att undervisa dig om vad som skall hända ditt folk i kommande dagar, för synen syftar på framtiden."		Ändå är striden inte slut. Daniel ska få veta, hur det snart kommer att komma en ännu värre motståndare mot Guds folk än på Daniels tid. "Framtiden" avser en mycket avlägsen framtid, som innefattar Messias tid och ännu längre framåt.
10: 15	Medan han talade så till mig, böjde jag mitt ansikte mot jorden och var stum.		Åter en gång överväldigades det himmelska majestätet Daniel så att han blir kraftlös och böjer sig mot jorden. Han får inte fram ett ljud, och kan inte ens säga vad som fattas honom.

10: 16	Och se, han som var lik en människoson rörde vid mina läppar. Då öppnade jag min mun och sade till honom som stod framför mig: "Min herre, genom synen har stor ångest gripit tag i mig, och jag har inte någon kraft kvar.	Dan 7:13	Människosonen har tidigare visat sig som den Allsmäktige, som kom på himlens skyar. Nu kommer han med kraft åt den svage, som ånyo kunde börja tala.
10: 17	Och hur skulle en sådan som jag, min herres tjänare, kunna tala med en sådan som min herre? Jag har inte någon kraft kvar i mig och förmår inte längre att andas."		Nu kan Daniel igen berätta hur det känns att möta Herrens härlighet.
10: 18	Han som såg ut som en människa rörde då på nytt vid mig och styrkte mig.		För tredje gången kom den himmelske budbäraren och rörde vid Daniel, och gav honom kraft.
10: 19	Han sade: "Frukta inte, du högt älskade man! Frid vare med dig, var stark, ja, var stark!" När han talade med mig kände jag mig styrkt och sade: "Tala, min herre, för du har styrkt mig."		Först nu känner Daniel att han är redo att möta budskapet om den kommande tiden. Nu får han så mycket kraft och klarhet att han kan teckna ner budskapet ord för ord och så föra det vidare till eftervärlden.
10: 20	Då sade han: "Kan du förstå varför jag har kommit till dig? Men jag måste strax vända tillbaka för att strida mot fursten över Persien, och när jag drar bort från honom kommer fursten över Javan.		Den detaljerade framställningen om Daniels svaghet, och hur Människosonen tre gånger ger honom kraft, ger en fingervisning om hur viktigt budskapet är som ges åt Daniel. Här ges en förvissning om att djävulen inte tar hem spelet, trots att det många gånger kan se så ut. I kampen mot templets återuppbyggnad lyckades han tidvis, men inte fullt. Men sedan skulle en ännu värre fiende komma, i Alexander den stores efterföljare.
10: 21	Dock vill jag meddela dig vad som är skrivet i sanningens bok. Ingen enda hjälper mig mot dessa, ingen utom Mikael, er furste.		Denna uppenbarelse är helt unik i Bibeln. Den har också blivit allra skarpast motsagd av de lärda bibelkritikerna. Trots allt är den "sanningens bok", det enda som verkligen håller. Och den makt som Gud upprätthåller med sina änglars här kan inga onda andemakter besegra.
11: 1	I modern Darejaves första regeringsår stod jag där för att stärka och skydda honom."	Esra 1:1–4	Sannolikt avser detta den andliga kamp som ledde till att Koresh utfärdade sitt edikt om judarnas befrielse och återuppbyggnad av templet.
11: 2	Nu skall jag tillkännage sanningen för dig. Ytterligare tre kungar skall uppstå i Persien, och den fjärde* skall bli rikare än någon av de andra, och när han har blivit som mäktigast genom sina rikedomar skall han sätta in all sin makt mot Javans rike.		Här inleds den mest detaljerade profetian i Bibeln. Första meningen omspannar en lång tid: den fjärde kungen avser Xerxes (Ahasveros), regent 486–465 f.Kr. Han använde fyra år för att samla ihop en stark här i avsikt att invadera Grekland, men förlorade. Trots att det persiska riket bestod ännu ett och ett halvt århundrade var dess makt nu bruten.
11: 3	Sedan skall en väldig kung uppstå och han skall härska med stor makt och göra vad han vill.		Alexander den store ville utbreda den grekiska kulturen och civilisationen över världen. Denna företeelse kallas helleniseringen, efter Hellas = Grekland.
11: 4	Men när han har kommit skall hans rike falla sönder och delas efter himlens fyra väderstreck.* Det skall inte tillfalla hans efterkommande eller förbli lika mäktigt som när han hade makten. Hans rike skall omstörtas och tillfalla andra än dem.		Alexander dog plötsligt i malaria och överansträngning, 32 år gammal. Hans två unga söner avrättades. Riket delades av hans generaler (diadocherna): Cassander övertog moderlandet, Lysimachus Mindre Asien, Seleuchus Syrien och Babylonien samt Ptolemeus (Soter) Egypten och Arabien.

11:5	Kungen i Söderlandet skall bli mäktig. Och av hans furstar skall en vara mäktigare än han, och hans herravälde skall bli stort.	De två förstnämnda rikena förbigås i fortsättningen, och uppmärksamheten riktas mot Egypten (Söderlandet) och Syrien (Nordlandet). Vi får nu en ca 150 år lång översikt av den hellenistiska eran, då dessa båda rikerna kämpade om herraväldet över Palestina. Syriens kungar kallades seleukiderna och Egyptens ptolemeerna.
11:6	Efter några år skall de ingå förbund med varandra och dottern till Söderlandets kung skall komma till kungen i Nordlandet för att träffa en överenskommelse. Men hon skall inte kunna behålla den makt hon vinner och hans makt skall inte heller bestå. Hon skall offras tillsammans med dem som förde henne dit, både hennes far och den man som en tid gav henne makt.	Den egyptiska kungen Ptolemeus Philadelphus, son till Ptolemeus Soter, beslöt att ena de båda rikena genom ett politiskt äktenskap mellan hans dotter Berenike och den syriske kungen Antiochus II Theos (ca 252 f.Kr.). Ett villkor för äktenskapet var att den senare skulle skilja sig från sin första hustru och tillåta endast barn i äktenskapet med Berenice att bli tronarvingar. Men Antiochus skilde sig från Berenice och återvände till sin första hustru, Laodice. Berenice och hennes barn mördades. År 246 f.Kr. dog Ptolemeus och samma år förgiftades Antiochus av Laodice och hennes son Seleukus Callinius blev kung.
11:7	Men en telning från hennes rötter skall stiga upp i hans ställe och dra upp mot nordlandskungens här och tränga in i hans fäste och göra med folket vad han vill och få överhanden.	Vi ser här hur bitter striden blev mellan de båda stormakterna. Berenices bror Ptolemeus III Euergetes invaderade Syrien efter sin tronbestigning. Han dödade Laodice, som var delaktig i mordet på hans syster.
11:8	Deras gudar och avgudabilder och deras dyrbara kärll, både av silver och guld, skall han också föra till Egypten. Sedan skall han under några år lämna nordlandskungen i fred.	Ptolemeus förde med sig landets rikedomar och tempelskatter till Egypten, vilket på den tiden var ett verkligt bevis på den fullständiga triumfen. Seleukus Callinius var för tillfället allierad med Ptolemeus.
11:9	Däremot skall denne tränga in i söderlandskungens rike, men han skall vända tillbaka till sitt land igen.	Två år senare återuppyggde emellertid Seleukus sin armé och invaderade Egypten, men tvangs till reträtt.
11:10	Hans söner skall rusta sig till strid och samla en väldig krigshär, som skall välla fram som en störtflod och tåga in. Den skall komma igen och striden skall föras ända fram till söderlandskungens befästningar.	Sönerna Seleukus III (226–223 f.Kr.) och Antiochus III den store (223–187 f.Kr.) förde i tur och ordning krig mot Egypten. De återtog den palestinska kustresan ända fram till de egyptiska fästningarna.
11:11	Då skall kungen i Söderlandet bli förbittrad och dra ut och strida mot kungen i Nordlandet, som skall ställa upp en stor här, men den hären skall ges i den andres hand.	Ptolemeus IV Philopator slog tillbaka mot Antiochus III
11:12	När hären är borta växer söderlandskungens övermod och han skall slå ner tiotusenden, men ändå inte få herraväldet.	och återerövrade i sin tur Palestina och Fenicien.
11:13	Ty kungen i Nordlandet skall ställa upp en ny här, större än den förra, och efter en tid, om några år, skall han komma med en stor krigshär och stora förråd.	Ptolemeus återvände till sitt behagliga liv i Egypten, vilket gjorde att han miste respekt och lojalitet hos många bland sitt folk. Detta gjorde det möjligt för Antiochus III att rusta upp en här för att åter marschera mot Egypten.
11:14	Vid samma tid skall många andra resa sig mot kungen i Söderlandet. Vårdsmän av ditt eget folk skall göra uppror för att uppfylla profetian, men de kommer att falla.	Josefus berättar att många judar gick över till Antiochus för att därmed få en chans att befria sitt land från det egyptiska väldet.

11: 15 Och kungen i Nordlandet skall komma och kasta upp vallar och inta en välbefäst stad, och Söderlandets stridskrafter skall inte kunna hålla stånd. Dess utvalda krigsfolk skall inte ha någon kraft att stå emot.	Antiochus kallas "den store", eftersom han befäste Syriens armé och år 203 f.Kr. inledde ett härtåg mot Egypten. Man vet inte exakt vilken stad som avses, men det kan varit Sidon.
11: 16 Nordlandets kung, som rycker mot honom, skall göra vad han vill, och ingen skall kunna stå emot honom. Han skall komma in i 'det härliga landet', och förstörelse skall ske genom hans hand.	Antiochus fortsatte sin frammarsch genom Palestina. Hans mål var att bli härskare över hela Medelhavsområdet.
11: 17 Han skall komma med hela sitt rikets makt. Men han är villig till förlikning, och en sådan skall han åstadkomma. Han skall ge kungen av Söderlandet en av sina döttrar till hustru för att fördärva honom. Men detta skall inte lyckas och inte vara till hans fördel.	Eftersom hans här behövdes på annat håll försökte han komma över Egypten med hjälp av ett politiskt äktenskap mellan hans dotter och en ung egyptisk prins. Men dottern var inte samarbetsvillig och ville hellre bli en lojal hustru än ett verktyg åt sin far.
11: 18 Därefter skall han vända sig mot öländerna och inta många, men en härförare skall göra slut på hans hånfullhet och låta det vända tillbaka över honom själv.	Antiochus intog några öar nära Grekland och Mindre Asien, men då vaknade Rom, som sände Lucius Scipio i krig. Han besegrade Antiochus år 190 f.Kr. Nu kom Syrien under Roms herravälde.
11: 19 Då skall han vända tillbaka till sitt eget lands befästningar. Men han skall vackla och falla och sedan inte mer finnas till.	Antiochus sista dagar vet vi just ingenting om, annat än att han kapslade in sig i sina befästningar för att söka sitt eget skydd.
11: 20 På hans plats skall en annan uppstå, en som låter en uppbördsman dra igenom det land som är hans rikets prydnad. Men efter några dagar skall han störtas, dock inte genom vrede eller i strid.	Efterträdaren var Seleuchus IV (187–175 f.Kr.), som nu insåg vad Antiochus äventyr hade kostat. Han sända sin skattmästare Heliodorus för att bära upp skatt åt romarna. Ett sätt var att röva bort de dyrbara kärnen från Jerusalems tempel. Han blev troligen avrättad.
11: 21 I hans ställe skall en föraktlig man komma, en som man inte har givit kungavärdighet. Oväntat intar han riket genom list.	Här börjar det femton verser långa avsnitt som behandlar den hatade tyrannen, som har kallats Gamla testamentets Antikrist, Antiochs IV Epifanes (175–163 f.Kr.), som också gavs tillnamnet Theos (=Gud). Han lyckades genom smicker erövra tronen i stället för sin bror Demetrius, som var den rätte tronarvingen efter den avrättade brodern Seleukus.
11: 22 Och översvämmande härar skall svepas bort inför honom och krossas, likaså en förbundsfurste.	Det är inte lätt att förstå detta. Man har tänkt att "förbundsfursten" avser den judiska översteprästen, medan andra menar att det var Egyptens kung, som Antiochus slöt förbund med vid sitt tillträde.
11: 23 Ty från den stund han ingått förbund med honom kommer han att handla svekfullt. Han skall dra ut och få övermakten med endast lite folk.	Antiochus slöt många förbund men bröt dem lika snabbt. Hans taktik var att slå till när man trodde att det var fred, uppnådd genom fredsförbund.
11: 24 Oväntat skall han komma in i landets bördigaste trakter och göra vad hans fäder och deras fäder inte kunnat göra. Byte och rov och gods skall han strö ut åt sitt folk och intill en viss tid gör han upp onda planer mot befästa platser.	Hans intresse var främst de rikaste provinserna. Krigsbytet delade han ut till dem som hade stött honom, och köpte på detta sätt deras lojalitet. Detta skulle ske "intill en viss tid", dvs. för den tid Gud hade bestämt.

<p>11:25 Han skall uppbåda sin kraft och sitt mod mot kungen i Söderlandet och komma med en stor här, men kungen i Söderlandet skall också rusta sig till strid med en mycket stor och mäktig här. Han skall dock inte kunna hålla stånd på grund av de stämplingar som görs mot honom.</p>	<p>Under sin tolvåriga regeringstid invaderade Antiochus Egypten fyra gånger. Även om Ptolemeus Philometor, kungen i Egypten, hade många vänner blev han övergiven genom Antiochus intriger och blev slagen.</p>
<p>11:26 De som äter hans bröd skall störta honom. Hans här kommer att svepas bort och många skall bli slagna och falla.</p>	<p>Intrigerna vållade söndring kring Ptolemeus, som blev avsatt och ersattes med sin bror Ptolemeus Euergetes.</p>
<p>11:27 Båda kungarna kommer att ha ont i sinnet. Där de sitter tillsammans vid samma bord talar de lögn, men det skall inte ha någon framgång, ty ännu dröjer slutet till den bestämda tiden.</p>	<p>Antiochus såg möjligheten att söka stöd hos exkungen för att komma åt den nye kungen, och Philometor var benägen att tro Antiochus, även om han talade lögnaktigt. Åter påpekas, att Gud har bestämt den tid de får handla så.</p>
<p>11:28 Han skall vända tillbaka till sitt land med mycket gods, men hans hjärta kommer att vara emot det heliga förbundet. När han har genomfört sitt uppsåt skall han vända tillbaka till sitt land.</p>	<p>Antiochus försökte erövra Alexandria, men blev slagen och återvände till sitt land. Nu var han mycket frustrerad och gick i vrede hårt fram över Palestina och folket i Jerusalem. Några historiker antecknar att Antiochus dödade 80 000 män, kvinnor och barn och tog 40 000 fångar och slavar. Han stal guld och silvret från templet och offrade svin på altaret. Detta var den första attacken på Jerusalem.</p>
<p>11:29 På bestämd tid skall han sedan på nytt dra ut mot Söderlandet, men denna senare gång skall det inte gå som den förra.</p>	<p>År 168 f.Kr. genomförde Antiochus ett nytt fälttåg mot Egypten. Denna gång kallade Egypten på romarna, som anlände med sin flotta när han stod utanför Alexandria.</p>
<p>11:30 Ty skepp från Kittim skall komma emot honom, och han skall förlora modet. Då skall han vända tillbaka och rikta sin vrede mot det heliga förbundet och ge vreden fritt utlopp. Och när han har kommit hem, skall han lyssna till dem som har övergivit det heliga förbundet.</p>	<p>Romarna mötte honom med ett ultimatum att dra hem från Egypten, eller annars skulle Rom förklara krig. Antiochus var tvungen att acceptera, men under reträtten drabbades åter Jerusalem av hans vrede. Han fick ett antal avfälliga judar på sin sida och utnyttjade dem för att utrota den judiska religionen och införa sin egen religion.</p>
<p>11:31 Härar från honom skall komma, och de skall oreña helgedomen, tillflyktsorten, avskaffa det dagliga offret och ställa upp förödelsens styggelse.</p>	<p>Matt 24:15, 2 Tess 2:4 Offertjänsten avskaffades i templet och ett Zeusaltare (Zeus var den grekiska överguden, motsvarar romarnas övergud Jupiter) uppställdes, "förödelsens styggelse". Detta är den yttersta symbolen för Antikrist.</p>
<p>11:32 Dem som har kränkt förbundet skall han med smickrande ord locka till avfall, men de av folket som känner sin Gud skall stå fasta och hålla ut.</p>	<p>Många judar avföll, men det fanns också en rest som motstod fiendens attacker.</p>
<p>11:33 De förståndiga bland folket skall ge många insikt, men ändå skall de under en tid falla genom svärd och eld, genom fångenskap och plundring.</p>	<p>De judar som genomsådade Antiochus hjälpte många att förbli fasta, trots att de betalade ett högt pris: många torterades och avrättades eller togs till fånga och blev slavar. Men detta skulle ske under den tid Gud hade bestämt.</p>
<p>11:34 Men när de faller skall de inte lämnas utan hjälp, och många skall då av falska motiv sluta sig till dem.</p>	<p>Mitt i sitt nederlag segrade de trofasta. Under Judas Mackabeus skedde ett uppror, som också drog till sig sådana som nu såg en chans att själva bli upprättade.</p>

11:35	En del av de förståndiga skall falla, och de skall luttras så att de blir rena och fläckfria intill ändens tid. För ännu dröjer slutet till den bestämda tiden.		Antiochus hade avsett att skada, och om möjligt att helt fördärva Guds folk. Detta lyckades inte. Genom mackabeerupproret lyckades judafolket åter vinna självständighet för en tid och templet renades och återinvigdes. Denna vers antyder att skildringen härifrån går längre än till att enbart beskriva Antiochus.
11:36	Kungen skall göra vad han vill och skall upphöja sig och förhäva sig över varje gud. Ja, mot gudars Gud skall han tala sådant att man måste förundra sig. Allt skall lyckas honom väl till dess att vredens tid är ute, ty det som har beslutats måste ske.	Dan 7:25, 2 Tess 2:4	Det finns inget direkt i texten som tyder på att fortsättningen inte handlar om Antiochus, men indirekt finns indicier. Antiochus upphävde sig inte över grekernas gudar, utan ville göra dem till gudar också över judafolket. Då vi jämför detta avsnitt med Dan 7 och 2 Tess 2 ser vi att det handlar om den yttersta tidens Antikrist, som Antiochus är en förebild för.
11:37	Han kommer inte att visa någon aktning för sina fäders gudar och inte heller för den som är kvinnors lust eller för någon annan gud, utan han skall upphöja sig över alla.		De följande verserna är svåra att förstå, vilket märks i att det finns många olika översättningar. Bibel 2000 lägger in "den gud som kvinnorna älskar" och syftar på Tammuz/Adonis eller Dionysos/Bachus, men "gud" finns inte i grundtexten och några anser att det gäller förakt för äktenskapet (syftning på påvedömet).
11:38	Men fästenas gud skall han i stället ära, en gud som hans fäder inte har känt skall han ära med guld och silver och ädla stenar och andra dyrbara ting.		Bibel 2000 talar om "fästningarnas gud" med syfte på Zeus. Troligen är det en anspelning på dragningen till krig och maktutövning genom krig.
11:39	Han skall göra vad han vill med starka befästningar med en främmande guds hjälp. De som erkänner honom skall han bevisa stor ära. Han skall låta dem härska över många, och han skall dela ut land åt dem till belöning.		Jämför Luthers kamp för att skilja den världsliga och den andliga makten. Här blandas dessa samman.
11:40	Men vid ändens tid skall kungen i Söderlandet drabba samman med honom. Kungen i Nordlandet skall då storma fram mot denne med vagnar och ryttare och en stor flotta. Han skall rycka in i länderna och svämma över och dra igenom dem.		Tiden avser "ändens tid", inte tiden när Antiochus var verksam, även om förebilder hämtas från denna tid. Kungarna i Nordlandet och Söderlandet är fiender till Antikrist. Det är inte självklart att det gäller Egypten och Syrien, varför vi måste stanna för en allmän tolkning.
11:41	Han skall också dra in i 'det härliga landet', och många länder skall falla, men dessa skall undkomma hans hand: Edom och Moab och huvuddelen av Ammons avkomlingar.		Det härliga landet var i GT:s tid Palestina, där Antiochus härjade. I NT motsvaras detta av Kristi kyrka, som Antikrist attackerar. Edom, Moab och Ammon var Israels gamla fiender, och de representerar makter som Antikrist inte behöver öda kraft på att motarbeta.
11:42	Ja, han skall sträcka ut sin hand mot länderna. Egypten skall inte slippa undan.		Egypten representerade på Daniels tid en stabil regim, och att inte ens Egypten skall undkomma är ett tecken på Antikrists stora makt.
11:43	Han skall erövra skatter av guld och silver och alla slags dyrbara ting i Egypten. Libyer och etiopier skall följa honom.		Åter exempel på Antikrists världsvida framgångar.
11:44	Då skall han få höra rykten från öster och norr som förskräcker honom. och han skall dra ut i stort raseri för att förstöra och förgöra många.		Man har spekulerat i om detta kan hänga samman med Islams expansion (i öster) och reformationen (i norr).

11:45	Sina palatstält skall han slå upp mellan havet och helgedomens härliga berg. Men han går mot sin undergång och ingen hjälper honom."		Just när Antikrist verkar vara som starkast är hans tid ute och Gud avslutar denna tidsålder. Slutbudskapet är att Gud behåller makten trots att det ofta ser helt annorlunda ut, och han för sin sak till seger när tiden är inne.
12:1	"På den tiden skall Mikael träda upp, den store fursten, som står som försvarare för dina landsmän. Det kommer en tid av nöd, som inte har haft sin like ända från den dag då människor blev till, ända till den tiden. Men på den tiden skall alla bland ditt folk bli frälsta som finns uppskrivna i boken.	Matt 24:21-22	"Den tiden" avser den yttersta tiden med Antikrists undergång. Jesus citerar Daniel nästan ordagrant i Matt 24. Som kristna ska vi inte se ändens tid i rosenröda drömmar, men inte heller i förtvivlan. Tiden blir allt ondare, men Gud behåller kontrollen. Mikael skall försvara Abrahams andliga barn, som insamlas från väst och öst.
12:2	De många* som sover i mullen skall vakna, några till evigt liv, andra till förakt och evig skam.	Joh 5:28-29	Guds fiende döden är övervunnen och alla skall uppstå på den yttersta dagen. Vilket härligt uppståndelsebudskap! "De många" är ett hebreiskt uttryck som innefattar alla människor. Men alla människor blir inte frälsta, även om alla skall uppstå. Här lärs den dubbla utgången.
12:3	De förståndiga skall då lysa som himlavalvets ljus, och de som har fört många till rättfärdighet, som stjärnor, alltid och för evigt.		I förföljelsetider är det inte lätt att förbli förständig och se sunt på tidens utveckling. Den som bevarar Guds ord är förständig, och lyser då upp i mörkret genom sitt vittnesbörd. Genom tron på Jesu ställföreträdande gottgörelse har vi inte endast orsak att vänta att Gud skall förbarma sig över oss syndare på domens dag, utan han kommer rentav att glädjas över vår rättfärdighet – den som Jesus har vunnit åt oss.
12:4	Men du, Daniel, göm dessa ord och försegla denna skrift till ändens tid. Många skall forska i den och kunskapen skall bli stor."		Nu var Daniels bok färdig, sedan den sista synen hade meddelats. Nu skulle bokrullen förseglas så att den kunde bli sparad åt kommande generationer. Jfr de förseglade två tusen år gamla rullarna som hittades i Qumran 1948. Det tragiska är att människor i dag, som har dessa sanningar, rusar hit och dit för att söka sanningen (Amos 8:12).
12:5	När jag, Daniel, såg upp, se, då stod det två andra där, en på flodens ena strand och en på den andra stranden.		Nu ser Daniel "två andra", tydligen änglar, på vardera flodstranden. Tydligen är Daniel ännu i Babel.
12:6	En av dem sade till mannen som var klädd i linnekläder och som stod ovanför flodens vatten: "Hur länge dröjer det innan änden kommer med dessa märkliga ting?"		Frågan gäller de ting som omtalats i början av kapitlet, det handlar alltså om hur länge det är till världens ände. Det är ingen liten fråga. Manne som var klädd i linnekläder har vi tidigare känt igen som Människosonen.
12:7	Jag lyssnade till mannen som var klädd i linnekläder och som stod ovanför flodens vatten, och han lyfte sin högra och sin vänstra hand upp mot himlen och svor vid honom som lever för evigt att efter en tid och tider och en halv tid och när det heliga folkets makt är krossad, då skall allt detta vara fullbordat.	Dan 7:25 Upp 12:6,14 Upp 13:5	Att lyfta sin hand var tecknet på edgång. Att lyfta båda händerna vid en ed kan ses som en särskilt viktig ed. Innehållet i eden är märkligt. Vi mötte detta tidsuttryck en gång tidigare: Dan 7:25, där det sades att denna tid beskriver den tid när Guds folk är överlämnat åt Antikrist – en tid som Gud har bestämt exakt i förväg. – En tid: motståndet mot Gud och hans folk inleds och varar en bestämd period. – Tider: Motståndet ökar i intensitet och verkar bli framgångsrikt. – En halv tid: Vedermodan förkortas och tar plötsligt slut när motståndet mot Gud kollapsar. Kristi kyrka är nära att gå under när änden kommer. Ingen exakt tidpunkt ges.
12:8	Jag hörde detta med förstod det inte, så jag frågade: "Min herre, vad blir slutet på allt detta?"		Daniel förstår inte svaret, och upprepar ängelns fråga.

-
- 12: 9 Då sade han: "Gå, Daniel, för dessa ord skall förbli gömda och förseglade till ändens tid. Apg 1:7
- Svaret antyder att Daniel inte skall bry sin hjärna med att söka efter tidpunkten. Den har inte getts åt människor. Detta skall bli förstått först när profetiorna går i fullbordan. Många försöker räkna ut tiden, men sådant skall kristna inte befatta sig med, eftersom vi vet att det inte stämmer.
-
- 12: 10 Många skall bli renade och tvagna och luttrade, men de ogudaktiga skall bedriva sin ogudaktighet och ingen ogudaktig skall förstå detta, men de förståndiga skall förstå det.
- De ogudaktiga, Guds fiender, fortsätter med sitt blinda motstånd mot Gud, men genom tro på evangelium blir också människor rättfärdiggjorda och helgade. Även om ingen förstår allt, kan kristna ändå förstå tillräckligt mycket av Guds ledning och undervisning för att vara beredda inför denna sista svåra tid.
-
- 12: 11 Från den tid då det dagliga offret blir avskaffat och förödelsens styggelse uppställd skall det gå 1290 dagar.
- Dessa avslutande verser är mycket överraskande och svåra. Även om ängeln vägrade ge Daniel en exakt tidsbestämning till änden, ger han nu två tidsperioder (i nästa vers 1335 dagar), som är endast något längre än 3,5 år. Många kommentatorer räknar båda dessa som tiden från Antiochus förödelse i templet till hans död, eller tills hans död fick sin fulla effekt. Andra har beräknat tiden tills den romerska armén intog Jerusalem år 70 e.Kr. De flesta föredrar däremot att tolka tidsangivelserna symboliskt.
-
- 12: 12 Salig är den som håller ut och hinner fram till 1335 dagar. Upp 11:2–3,
Matt 24:22
Matt
24:12–13
- Startpunkten kan förläggas till Antiochus – GT:s symbol för Antikrist. Tidsperioden har en parallell i Upp 11, där tiden för vedermödan anges till 42 månader. Strax därefter anges tiden 1260 dagar, då de två vittnena profeterar under stort lidande. De 1335 dagarna kan ses som den av Gud exakt bestämda tiden, när kyrkan förföljs, medan de 1290 dagarna är den svåraste delen av denna tid. Om vi ser att 7 är det symboliska talet för fullhet i Guds handlande, så handlar det om lite mer än hälften av 7: en liten tid, som vi förmanas att stå fasta. Lidandet skall inte bli för svårt för Guds folk, för tiden skall förkortas. Luther kommenterar, att det kan bli så svårt att det knappast längre är möjligt att predika evangelium från någon enda predikstol, och att den kristna tron bara kan föras vidare i hemmen, från föräldrar till barn. Men den som håller ut skall bli frälst.
-
- 12: 13 Men gå du bort till dess änden kommer. Sedan du har vilat skall du uppstå till din del vid dagarnas ände."
- Boken slutar i triumf: vila tills du uppstår till din del: för att få ut ditt arv – evigt liv i himlen! Det är mot detta mål som Daniels syner och drömmar pekar: Jesus Kristus behåller makten. Då behöver vi inte detaljerade förklaringar till allt, utan finner tröst i att Jesus Kristus är Herre och skall komma för att göra slut på all bedrövelse. Amen, kom, Herre Jesus!
-